

Utrikesutskottets betänkande

1981/82: 10

om erkännande av PLO, m. m.

Motionen

I motion 1980/81: 914 av Lars Werner m. fl. (vpk) föreslås

1. att riksdagen beslutar att hos regeringen hemställa om ett svenskt erkännande av PLO som det palestinska folkets enda legitima representant,

2. att riksdagen beslutar att uttala att Sverige skall ge sitt stöd för bildandet av en palestinsk stat,

3. att riksdagen beslutar att hos regeringen hemställa om att Sverige i olika internationella sammanhang skall verka för en internationell konferens med PLO som deltagare för fred i Mellanöstern,

4. att riksdagen beslutar att hos regeringen hemställa om att denna riktar en skarp protest mot Israels kränkningar av libanesiskt territorium och åtföljande terroraktioner,

5. att riksdagen beslutar att hos regeringen hemställa att denna i FN protesterar mot den israeliska ockupationsmaktens övergrepp på palestinierna,

7. att riksdagen beslutar att hos regeringen hemställa om åtgärder för att underlätta för palestinska studerande att åtnjuta statliga stipendier på samma villkor som studerande från andra nationer,

8. att riksdagen beslutar att uttala en rekommendation till regeringen att snarast inbjuda Yassir Arafat till Sverige.

Motionens yrkande 6 om bistånd till PLO har behandlats av riksdagen under föregående riksmöte (UU 1980/81: 20).

Bakgrund

Yrkanden av praktiskt taget samma lydelse som de nu förevarande har behandlats av riksdagen under tidigare riksmöten (UU 1979/80: 11 och 1980/81: 7).

Under det år som förflutit sedan utskottet senast behandlade läget i Mellanöstern har inga avgörande nya steg mot en varaktig avspänning och fred i området kunnat tas. I stället har händelser inträffat som tillfört den djupa krisen nya drag av ovisshet. Genom mordet på Egyptens president Anwar Sadat har en av de huvudansvariga för den fredsprocess som inleddes med Camp David-överenskommelsen försvunnit. Hans efterträdare, presidenten Hosni Mubarak, avser av allt att döma fullfölja Sadats politik i förhållandet till Israel.

Den svåra krisen i Libanon har fortsatt undet det gångna året och förvärrats genom israeliska räder in på libanesiskt territorium och palestinska motattacker mot Israel. Genom förmedling av USA, Saudiarabien och FN ingicks i juli en fortfarande iakttagen vapenvila i Libanon.

En för situationen i området allvarlig händelse var också den israeliska attacken i juni mot en kärnreaktor utanför Bagdad.

Camp David-överenskommelsen från år 1978 har svagheter som blivit mer uppenbara under de år som gått sedan överenskommelsen slöts. Den omfattas inte av flertalet arabstater och innehåller inte tillräckliga garantier för att den fråga som av så gott som alla stater numera betraktas som avgörande för en varaktig fred, nämligen palestiniernas ställning, skall beaktas i fredsprocessen. Den del av Camp David-uppgörelsen som berör palestiniernas autonomi har ännu inte lett till några egentliga förhandlingar. Det inom Camp David-ramen ingångna fredsavtalet mellan Israel och Egypten skall enligt planerna leda till ett fullständigt israeliskt tillbakadragande från Sinai i april 1982.

En ny plan för fred i Mellanöstern framlades i augusti av Saudiarabiens kronprins Fahd. Denna s. k. åttapunktsplan har mottagits med intresse på många håll.

Utskottet

I motionens första yrkande föreslås att Sverige skall erkänna PLO som det palestinska folkets enda legitima representant.

PLO betraktas från svensk sida som talesman för det palestinska folket i förhandlingar om det palestinska folkets framtid. Det kan emellertid inte vara en uppgift för den svenska riksdagen att fastställa vem som skall anses vara ett annat folks legitima representant. Ett identiskt yrkande avslogs av riksdagen förra året (UU 1980/81: 7).

Utskottet intar samma ståndpunkt nu och avstyrker följaktligen yrkande 1 i motionen.

I yrkande 2 föreslås att Sverige skall ge sitt stöd för bildandet av en palestinsk stat och i yrkande 3 att Sverige skall verka för att en internationell konferens för fred i Mellanöstern, med PLO som deltagare, skall komma till stånd. Även dessa frågor behandlades i ovannämnda betänkande i anledning av då föreliggande yrkanden. De avslogs av riksdagen med motiveringen att det inte fanns anledning att närmare uttala sig om vad förhandlingarna om autonomi för det palestinska folket borde leda till, eller vilket forum de borde föras i. Utskottet ser inte skäl att ändra denna ståndpunkt. Detta innebär självfallet inte att utskottet skulle ha några invändningar mot inkallandet av en internationell konferens, om berörda parter finner en sådan ändamålsenlig. Utskottet föreslår att yrkandena 2 och 3 avstyrks.

Sverige har upprepade gånger reagerat mot de israeliska aktioner mot libanesiskt territorium, som berörs i yrkande 4 i motionen. Det har skett såväl i FN som i svenska riksdagen. I ett uttalande den 19 juli 1981 kritiserade utrikesminister Ola Ullsten särskilt de israeliska bombningarna mot Beirut, vilka drabbat hundratals oskyldiga civila. Israels regering är klart medveten om Sveriges inställning i denna fråga, varför någon särskild riksdagens åtgärd i anledning av yrkande 4 enligt utskottets mening inte är erforderlig. Yrkandet avstyrks följaktligen.

Även Sveriges inställning till den israeliska bosättningspolitiken på de ockuperade områdena har klargjorts vid flera tillfällen. Regeringen har tagit bestämt avstånd från bosättningspolitiken, anser den strida mot folkrätten och utgöra ett hinder för fredsprocessens fortsättning. I en röstförklaring i FN senast i slutet av oktober uppmanade den svenske delegaten Israel att efterleva den fjärde Genève-konventionen av år 1949, med vilken bosättningspolitiken i de av Israel ockuperade områdena icke är förenlig. I sitt anförande i FN:s pågående generalförsamling underströk vidare utrikesminister Ola Ullsten, att Israel måste iaktta de mänskliga rättigheterna i dessa områden. Liknande svenska uttalanden har gjorts i andra FN-sammanhang.

Sveriges uppfattning i fråga om Israels uppträdande i de ockuperade områdena har således klart kommit till uttryck i olika internationella sammanhang. Utskottet utgår ifrån att regeringen även fortsättningsvis följer utvecklingen i Mellanöstern, bl. a. i det här berörda avseendet och gör de uttalanden som utvecklingen påkallar. Någon särskild åtgärd från riksdagens sida synes nu inte erforderlig, varför yrkande 5 avstyrks.

I yrkande 7 hemställs om åtgärder för att underlätta för palestinska studerande att erhålla statliga stipendier på samma villkor som studerande från andra nationer. Enligt vad utskottet inhämtat kan palestinska studenter på samma villkor som studerande från andra regioner söka svenska statens gäststipendier. Inte heller i fråga om möjligheten att erhålla statliga studiemedel sker någon diskriminering av palestinier. Yrkandet behöver således inte föranleda någon riksdagens åtgärd, varför det avstyrks.

Vad slutligen gäller yrkande 8 med förslag att PLO:s ledare Yassir Arafat inbjuds till Sverige vill utskottet erinra om behandlingen av ett identiskt yrkande förra året. Utskottet framhöll då att det inte var regeringens praxis att utfärda officiella inbjudningar till representanter för befrielseströrelser. Utskottet påpekade också att denna praxis inte hindrar regeringen från att ha kontakter med dessa rörelser, vilket i fråga om PLO också har skett vid flera tillfällen, bl. a. när PLO:s talesman i utrikesfrågor, Farouk Kaddoumi, i januari 1981 besökte Sverige. Mot denna bakgrund avstyrks yrkande 8 i motionen.

Utskottet hemställer

att riksdagen avslår yrkandena 1–5 och 7–8 i motion 1980/81: 914.

Stockholm den 10 november 1981

På utrikesutskottets vägnar

ALLAN HERNELIUS

Närvarande vid ärendets slutbehandling: Allan Hernelius (m), Torsten Bengtson (c), Sture Palm (s), Linnea Hörlén (fp), Olle Göransson (s), Ingrid Sundberg (m), Gunnel Jonäng (c), Sture Ericson (s), Per-Olof Strindberg (m), Sture Korpås (c), Carl Lidbom (s), Rune Ångström (fp), Maj-Lis Lööw (s), Anita Modin (s) och Inga-Britt Johansson (s).